

Vereniging tegen de Kwakzalverij 1880-2005

Een bedelbrief

C.N.M. Renckens

Eind volgend jaar zal onze Vereniging 125 jaar bestaan. Het eerste Maandblad tegen de Kwakzalverij verscheen weliswaar op 1 januari 1881, waardoor sommigen menen dat de VtdK eerst in 1881 ontstond, maar zoiets kan natuurlijk niet waar zijn.

Ouderdom is, kwakzalverijbestrijders weten dat als geen ander, bepaald geen garantie voor de waarde van iets. In de geneeskunde geldt vaker het omgekeerde: men hoeft alleen maar te denken aan de acupunctuur die 2500 jaar oud is, om dat in te zien. Grotere flauwekul dan dat gedoe met naaldjes kennen wij niet: het helpt allemaal geen steek!

De grote jubileumdata van onze Vereniging zijn altijd groots gevierd. Zo hield de legendarische Hector Treub, die oprichter was van de Amsterdamse Vrouwenkliniek, maar ook bestuurslid van de NVOG, voorzitter van de KNMG en prominent lid van onze Vereniging, in 1905 een indrukwekkende rede in de aula van de Amsterdamse universiteit. Daarbij waren ook buitenlandse gasten aanwezig. Zijn erudiete toespraak is nog te vinden in het Gedenkboek dat toen t.g.v. het vijfde lustrum verscheen. In 1930 was het prof. H. Burger die de feestrede uitsprak en wederom 25 jaar later werd deze taak op voorbeeldige wijze vervuld door prof L.B.J. Jongkees, KNO-arts en hoofdredacteur van het NTvG. Het 100-jarig bestaan kwam in een voor onze Vereniging moeilijke periode, want overheid, rechtspraak, publieke opinie en zelfs de officiële beroepsorganisaties als KNMG en KNMP leken wel te denken dat de kwakzalverij had opgehouden te bestaan en de in opkomst zijnde 'alternatieve geneeskunde', een term die in het *Maandblad tegen de Kwakzalverij* in 1974 voor het eerst - smalend - viel, bereikte snel een grote populariteit. Met het wegvallen van alle steun uit de samenleving raakte de Vereniging geïsoleerd en in 1976 werd zelfs opheffing overwogen, toen de kas leeg was en het aantal betalende leden tot de 300 daalde. Gelukkig heeft toen een aantal wijze mannen (Ben Polak, Nelemans, Meinsma, I. van de Graaff en Uytterdijk) een doorstart kunnen verzorgen en de snelle opmars van de kwakzalverij in haar nieuw outfit als alternatieve geneeskunde maakte dat ook hoogst wenselijk. Met de groei van die sector groeide ook het ledental van de Vereniging en thans moet zij - met een ledental van 1300 - in staat worden geacht

haar 25ste lustrum op grootste wijze te vieren. Uw bestuur heeft ter voorbereiding van de festiviteiten een commissie in het leven geroepen, die e.e.a. moet voorbereiden: prof. dr. H. Timmerman, bestuurslid VtdK en em.-hoogleraar farmacochemie, I. van de Graaff, VtdK-erelid en oud-secretaris en apotheker alsmede H. de Vries, eveneens oud-secretaris en apotheker. De viering zal vermoedelijk in november 2005 plaatsvinden op een locatie onze Vereniging waardig, waarbij gedacht wordt aan Trippenhuis, Tropeninstituut, Muider slot, Naturalis (Leiden) of de Leeuwenhorst. Naast een hoogstaand wetenschappelijk congres, waarin wellicht ook een theateraal gedeelte zal worden ingeruimd, wordt de mogelijkheid onderzocht om een wetenschappelijk rapport te doen verschijnen met een schatting van de kosten die de kwakzalverij in ons land met zich meebrengt. Wellicht zal ook een Zwartboek Schadelijkheid Kwakzalverij kunnen worden gepresenteerd, terwijl gestudeerd wordt op de mogelijkheid om een of twee boeken het licht te doen zien, gewijd aan de bevordering van zindelijk denken in de wetenschap (bedoeld voor studenten HBO en/of universitair) en aan een recente verzameling capita selecta van hedendaagse dwalingen in de reguliere en alternatieve geneeskunde. De dag zal worden afgesloten met een feestelijk diner.

De Commissie en uw bestuur doen graag een beroep op de leden om in materiële en immateriële zin bij te dragen aan het welslagen van deze viering. Als u inhoudelijke ideeën heeft om die dag luister bij te zetten, dan houdt de commissie zich daarvoor nadrukkelijk aanbevolen. U kunt zich wenden tot de voorzitter per e mail (timmerman@planet.nl) of per gewone post aan prof Timmerman per adres de secretaris van het bestuur (Harmoniehof 7-hs, 1071 TC Amsterdam). De Vereniging heeft ter financiering van zijn ambitieuze voornemens reeds een aantal subsidie-aanvragen gedaan, waarvan de uitkomst nog niet zeker is. Hetzelfde geldt voor de kosten die het proces-Sickesz met zich zullen meebrengen en daarom wil het bestuur

toch ook – terwijl u uw contributie nog maar net betaalde, vaak al met (bij velen traditiegetrouw) een extra donatie – een beroep doen op uw vrijgevigheid. De VtdK heeft de laagste contributie van alle verenigingen in Nederland en de laagste overheadkosten en zij kan daarmee goed uitkomen, maar voor de planning van deze viering is een eenmalige bijdrage van de leden zeer welkom, nee eigenlijk onontbeerlijk. Een contributieverhoging wil het bestuur niet invoeren: ook weinig draagkrachtigen moeten lid kunnen blijven en juist de jongere leden, die wij niet graag willen missen, hebben hier niet zelden problemen. Daarom doen wij hierbij het nadrukkelijk verzoek om onder vermelding van '125-jaar VtdK' een bijdrage te storten op het gironummer van de penning-

meester, welk geld geormerkt zal worden als exclusief bestemd om de viering van dit feest op waarlijk feestelijke wijze gestalte te kunnen geven: giro 32237 t.n.v. C.H.P. Pellicaan, Sleuwijk. Wij willen uw edelmoedigheid op geen enkele wijze minimaliseren door beloningen of cadeautjes in het vooruitzicht te stellen, maar uiteraard zullen royale gevers kunnen rekenen op het gratis of tenminste tegen een sterk gereduceerd bedrag verkrijgen van de verhoopte publicaties die in ons voornemen liggen. Bij voorbaat dank. ●

● Kort ●

Proces-Sickesz

Op 24 maart 2004 heeft mr. Vlaar, die namens onze Vereniging optreedt, zijn Conclusie van Antwoord aan de rechtbank te Amsterdam verzonden. Het document beslaat 13 pagina's en 27 bijlagen. Kern van het betoog is dat wetenschappelijke gegevens over de werkzaamheid van Sickesz' zogenaamde orthomanele geneeskunde (OMG) geheel ontbreken. Het Rotterdamse proefschrift van haar twee leerlingen – waaruit overigens geen enkele publicatie in een *peer reviewed* tijdschrift is voortgekomen – werd destijds in niet mis te verstane bewoordingen gekritiseerd door de aan de medische faculteit van de EUR verbonden decaan, hoogleraar orthopedie en hoogleraar methodologie. Die commentaren zijn ter kennis van de rechtbank gebracht. Hetzelfde geldt voor de tuchtrechtelijke uitspraak tegen een van Sickesz' leerlingen, die net als Sickesz beweert depressies te kunnen genezen met OMG. Tegen hem werd daarom door het Regionaal Medisch Tuchtcollege te Den Haag op 19 maart 2002 in

een openbare terechtzitting de maatregel van berisping uitgesproken (*Staatscourant* 7 juni 2002, nr. 106/pag. 19).

Ook werd door de VtdK een vijftal verklaringen overgelegd afkomstig van vijf vooraanstaande hoogleraren, die zich op ons verzoek hadden gebogen over de vraag of zij de OMG een plausibele techniek vonden in samenhang met de door Sickesz op hun respectieve vakgebieden gedane claims en of zij wetenschappelijke gegevens kenden die haar claims konden ondersteunen. Al deze experts waren op beide onderdelen negatief in hun conclusies. Het betrof hier hoogleraren orthopedie, neurologie, longziekten, interne geneeskunde, en psychiatrie.

De tegenpartij heeft van de rechtbank tot 9 juni de tijd gekregen om het volgende gedingstuk in te brengen, maar kan daarvoor nog zes weken uitstel vragen. Wordt vervolgd ●

C.N.M. Renckens

Jaarvergadering en symposium 2004

Op 23 oktober zal de jaarvergadering van de Vereniging plaatsvinden te Amsterdam, waarna het middagsymposium zal volgen. Het thema daarvan is dit jaar: **dubieuze praktijken in de geestelijke gezondheidszorg**. Noteer de datum reeds nu in uw agenda, de volledige aankondiging zal in het septembernummer te vinden zijn.